

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 50 K, na 1/2 strani 30 K, na 1/4 strani 15 K in na 1/8 strani 10 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 10. V Ljubljani, 31. maja 1905. Leto XXII.

Obseg: Poučno potovanje v Švico. — Soseđa Razumnika govedoreja. — Uspeh škropljenja proti peronospori (smodu). — Gnojite ajdi! — Zakaj vino rjavi in se gosti (nateguje), kaj je temu vzrok, kako se zabrani, oziroma odpomore. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Poučno potovanje v Švico.

(Dalje.)

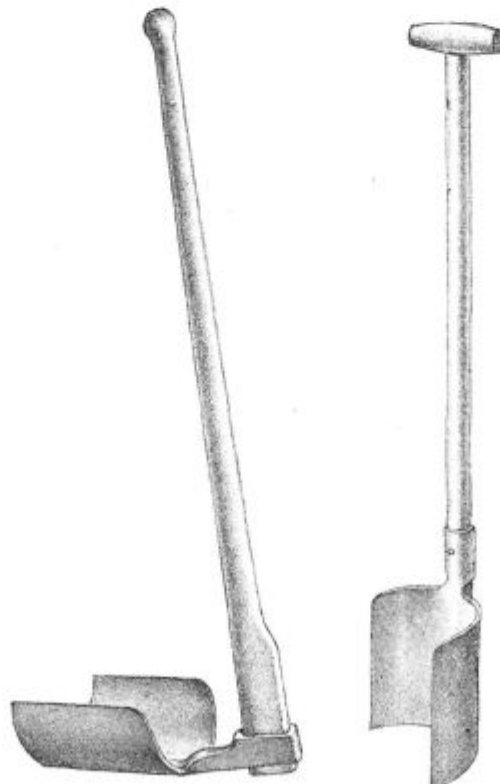
Pa tudi kravjekov, ki leže po pašniku, v Švici ne puščajo pri miru. Ti odpadki prej škodujejo kakor koristijo, če jih pustimo na miru. Zato jih v Švici pobirajo in spravljajo na gnojišče ali pa na tista mesta, ki so gnojenja najbolj potrebna. Tukaj se na tenko razmažejo ali pa tako razdelijo, da jih dež enakomerno izpira. Po takih mestih izginejo pusta zelišča, in namesto njih se v kratkem pokaže gosta ruša, ki senči zemljo in jo ohranjuje tudi bolj vlažno.

Na nekterih planinah take odpadke podkopujejo s posebnim orodjem. V to jim rabi žlebica, in sicer žlebata motika (pod. 42.) ali pa žlebata lopata (pod. 43.). S tem orodjem se napravi jamica, oziroma luknja, kamor se potisne kravjek in pokrije z rušo. Odpadki okoli staj, kjer živina prenočuje, se pobirajo in spravljajo na gnojišče. Prostor okrog hleva je navadno tlakan, da je bolj snažen in da se odpadki lažje spravljajo na gnojišče. Na večjih planinah imajo v Švici posebne hlapce gnojače, ki nimajo drugega dela, kakor z gnojem.

Planinske hleve najrajši postavljajo v višje lege. Na ta način se gnoj lažje odpeljuje in vse gnojenje je močno olajšano. Na velikih planinah imajo po več hlevov, da gnoja ni treba daleč prevažati in da tudi ni predaleč na pašo.

Kakor Švicarji z gnojem po svojih planinah, tako so z gledni tudi pri vseh drugih delih. Zato so pa tudi planine tako čiste in tako otrebljene. Po naših planinah zastoj vprašuješ po pripravnem orodju za obdelovanje planin, po Švici ga pa imajo na vsaki planini. V Švici rabijo za trebljenje planin od grmovja in lesnatega plevela (jelše, brinja, ravša itd.) razne vejnike (pod. 44.) in sekirno koso ali trebačo (pod. 45.). Za krčenje grmovja, t. j. za trebljenje s korenino vred, jim rabi obestranska rovnic (kopača), za krčenje in sekanje pa križevnica (pod. 46.) Za zatiranje šavja imajo posebne vile, da z njimi izdirajo in izbadajo nevšečni plevel (pod. 47.). Za izkopavanje encijanovih korenin imajo posebno, rovnici podobno krčnico, ki je ozka in spičasta.

Za trebljenje mahu rabi tudi na planinah travniška brana. Navadno pa mah z dobrim gnojenjem in s pašo sam izgine. Kako skrbni so Švi-

Podoba 42.
Žlebata motika.

Podoba 43.
Žlebata lopata.

carji na svojih planinah, lahko povzamemo iz tega, da poravnava celo stopinje, ki jih živina dela v mokrem vremenu. Te stopinje poravnava s tolkači, ali pa s posebnimi bati, ki so na eni strani napešev odrezani, kakor kaže pod. 48.

Iz vsega tega se lahko učimo, kako skrbni so šviški gospodari in kako daleč so pred nami. Zato imajo pa tudi tako lepe uspehe, kamor pogledamo. Povsodi je napredek! Posnemanja vreden je pa tudi način paše. Švicarji ne puščajo živine čez poldan na paši, da bi jo prepekalo solnce in da bi jo nadlegovali mrčesi, ampak jo pasejo le v jutranjih in večernih urah, ko je hladno. Tudi ponoči jo puščajo zunaj. Čez poldan jo imajo pa v hlevih zaprto. To ugaja živini in ljudem.

Ko smo si ogledali še planšarjevo kočjo in bližnjo okolico, smo sedli v senco košatih jelš, da smo se okrepčali. Planšar nam je postregel z izbornim sirom, z dobrimi klobasami in z dobro pijsko. Med izletniki je kmalu zavladalo veselje, ki si je dalo duška stem, da so zapeli par prav lepih slovenskih pesmi. Segale so nam na šviški zemlji še globlje v srce kakor doma. Odhajajočim iz planine je planšar parkrat zaukal, kakor so vajeni na šviških planinah. Bil je to zadnji njegov pozdrav, ki se je z njim od nas poslovil.

Gospod Theiler nas je nazajgrede peljal mimo tistih dveh velikih hotelov na drugo stran planine, kjer smo si ogledali še neki hlev z lepo mlado živino. Tukaj smo se tudi imeli priliko prepričati, kako skrbno se gnoji po šviških planinah. Ta natančnost je res nekaj izrednega! Gnoj se je trosil po planini tako enakomerno, da smo se čudili. Povsodi ga je ležalo enako veliko! Videlo se je na vsem, da so ti ljudje že od mladega in že odnekaj vajeni na skrbno in dobro delo. Nazadnje nas je gosp. Theiler peljal še na neki grič, najvišji na planini, odkoder smo imeli lep razgled po vsi okolici. Tudi Egersko in Loversko jezero se je videlo. Tukaj nam je pokazal tudi nekdanje bojno polje izza časa verskih bojev in nam je povedal razne zanimivosti iz teh časov.

Potem smo se po neki bližnjici vrnili na Rozenberg.

Soseda Razumnika govedoreja.

IX. Puščanje krvi in prehlajenje vzrok izvirgovanju krav.

Meseci so prešli in prišla je jesen. Kmet Gašper je slabe volje korakal proti domu svojega prijatelja Razumnika, ki ga je dobil ob vežnih vratih.

„Kaj pa je, Gašper?“ vpraša Razumnik. „Tvoj kisl obraz ne obeta kaj prida.“

„Smolo imam, strašno smolo,“ zdihuje Gašper. „Kar iz kože bi skočil.“

„Kaj pa je vendar?“ vpraša zopet sosed. „Ali je morda plemenska kobilna bolna, ali pa žrebe?“

„To ne,“ odgovori Gašper. „Zdi se mi, da imam tisto nesrečo, kakor jo je imel lansko leto Kopitar. Včeraj je ena krava izvirgla in danes zopet ena.“

„To bi pač ne bila šala,“ pravi resno Razumnik. „Morda je pa izvirgovanju tvojih krav kaj drugega vzrok. Takoj se sam prepričam. V tvojem hlevu po mojem mnenju pač glive ne morejo povzročiti izvirgovanja, ker te ob ogromni množini gnojničnih gliv v tvojem hlevu ne morejo uspevati. Tvoj hlev je izmed najstarejših v

vasi in obenem izmed najnesnažnejših.“

„O tem sem že mnogokrat tožil,“ zagotavlja Gašper. „Toda če naj svoj hlev pošteno popravim, me bo toliko stal, kakor nov, a toliko denarja nimam.“

„Stavbo novega hleva še lahko odložiš, Gašper,“ odvrne Razumnik. „Važneje je poskrbeti, da bodo krave zopet pravilno donesle. Stari hlevi prav gotovo niso vselej nezdravi. Sedaj pa pojdiva, kajti danes nimam odveč časa.“

Moža sta šla proti Gašperjevemu domu.

V kotu hleva sta našla 2 mrtvi teleti.

„Teleti sta nekako 6 mesecev stari,“ razlaga Razumnik. „Ravno se kažejo prve dlake na čelu nad očesi, na koncu repa in nad parklji.“

„To se sklada,“ odgovori Gašper. „Nekako pred 6 meseci je

bila ena krava pri biku in druga 14 dni pozneje.“

Razumnik je ogledal obe kravi. Najprej je opazoval rdečelisko, ki je že pred poldrugim dnevom izvirgla.

Na kravi ni bilo nič posebnega zaznati. Pač je pa bilo videti, da se ni otrebila.

Nato je Razumnik ogledal drugo kravo. Ko se je ta nazaj ozrla, je na njenem vratu zagledal kri.

„Kaj si s to kravo počel, Gašper?“ vpraša Razumnik. Krava krvavi. Zdi se mi, da si ji puščal!“

„Da, to sem storil,“ odgovori Gašper. „Ko je rdečeliska predvčerajšnjim izvirgla, pa sem poslal po starega kovača, da pušča drugi kravi, da bi ne izvirgla. Nič ni pomagalo, ponoči je vendar izvirgla.“

„Koliko krvi sta pa vzela kravi? Zdi se mi, da sta naredila prav veliko neumnost.“

Gašper je prinesel posodo, ki je držala kakih 5 litrov, ter je dejal: „Tale pisker je bil skoraj poln. Kri je kar črna tekla, in kovač je menil, da ni škode, če slaba kri odteče. Danes ponoči je še nekaj krvi odteklo.“

Podoba 44.
Algovski vejnik.

Podoba 45.
Sekirna kosa ali trebača.

Podoba 46.
Križevnica.

Podoba 47.
Vile za izdiranje šavja.

„Tedad sta kravi po neumnosti silno veliko krvi vzela.“ odgovori Razumnik. „Prav nič ni čudno, če je izvrgla. Mladič v maternem telesu je poginil, ker je nedostajalo matrne krvi. Če bi bila vzela pol ali recimo liter krvi, potem bi to ne škodilo toliko; 4—5 litrov tako slabotni kravi vzeti, to je pa nepopisna neumnost. Puščanje krvi brejim kravam je sploh nepomembno in neumno. Toliko krvi vzeti, je pa naravnost škodljivo in mora izvrženje povzročiti.“

„Tega nisem vedel,“ pravi Gašper v zadregi. „Kovač mi je zagotavljal, da je puščanje pri tej kravi koristno.“

„In ti si seveda verjel, Gašper,“ odgovori smeje Razumnik. O koristi puščanja se moreš sedaj sam prepričati, če pogledaš tja v kot, kjer leži mrtvo tele, ki sta ga s kovačem z neumnim puščanjem umorila in iz krave spravila.“

„Drugič ne bom več tako neumen, da bi breji kravi puščal,“ zagotavlja Gašper. „Lepa hvala za tako škodo.“

„Sedaj bi pa rad vedel, zakaj je prva krava izvrgla,“ pravi Razumnik. „Ali je hodila še na pašo?“

„Včeraj je šla na pašo,“ odgovori Gašper: „Čakaj, precej pokličem pastirja.“

Gašper je šel in se je kmalu vrnil s 15 letnim pastirjem.

„Kaj se je predvčerajšnjim zgodilo s kravo?“ vpraša Razumnik pastirja. „Ali jo je bik podil, ali je padla?“

„Krava si je morala nogo izviniti, kajti čotala je za drugimi, ko sem jo na pašo gnal,“ odgovori pastir. „Pasla se pa ni ter je legla na mokra tla. Ležala je več ur. Mraz ji je tudi bilo, ker se je tresla, ko je vstala. Nazaj grede pa ni skoraj nič več čotala. Prišla je med prvimi v hlev. Tudi jedla je rada in je precej pričela žreti seno, ko je bila privezana. Drugega ne vem.“

„Sedaj mi je vse jasno,“ pravi po kratkem premisleku Razumnik. „Krava se je na mokrem pašniku prehladila. Več ur je ležala na mokrih in mrzlih tleh. To zadostuje, da povzroči izvrženje. Kar močno premrazi zadnji del telesa, bodisi zmrzla krma, ledena pitna voda, ležanje na mrzlih, mokrih tleh ali na mrzli, zmrzli stelji, to vse more povzročiti izvrženje. Mnogokrat se pripeti, da izvržejo krave, ki so jih pozimi trudne iz semnjevali in so v snegu polegale. Sicer si pa lahko vesel, če je prehlajenje vzrok izvrženju in izvrgovanju ni kužno, kakor lansko leto pri Kopitarju. Potem bo pač ostalo pri teh dveh slučajih; seveda, če ne pade staremu kovaču na um, da bi zopet kako novo neumnost naredil.“

„Kaj naj pa sedaj počnem s tema kravama?“ vpraša Gašper. „Otrebila se ni še nobena.“

„Pravo je, če greš takoj po živinozdravnika,“ odgovori Razumnik. „Ta ti bo dal navodilo, kako je kravi izbrizgovati. V nemar jih ne smeš pustiti, če ti je kaj na tem, da kmalu ozdravita in ti bosta dajali dovolj mleka. Vrhutega pa skrbi, da prideta mrtvi teleti iz hleva; saj že dovolj dolgo tu ležita. Poleg tega ti svetujem, v tem času živino goniti na kak suh pašnik. Pregibanje na paši je brejim kravam zelo koristno, a dolga in utrudljiva hoja jim je škodljiva.“

„Torej bom goved rajši puščal doma,“ odgovori Gašper. „Saj od zadnje slane sem tako ni kaj paše; čemu naj torej krave zastonj vun hodijo.“

„Tega mnenja pa jaz nisem,“ odgovori Razumnik. „Ne gre se za malce piče, ki je živali sedaj še dobivajo, temveč poglavitno za gibanje na svežem zraku. Kolikor bolj se breje krave pregibljejo, tem laže storé, to je stara izkušnja. Krave, ki nikdar ne pridejo od jasli, vedno težko teletijo. Najboljša je sedaj popoldanska pašna, ko je slana že izginila. Naroči pa paziti, da krave ne dobe na potu na pašo mimogrede kje kako zmrzlo peso ali repo.“

„Ravnal se bom po tvojem nasvetu,“ odgovori Gašper. „Še vselej je bilo prav, kadar sem te ubogal.“

Razumnik se je napotil proti domu. V istem hipu je pritekel Vrhovnikov hlapec v hlev ter je Razumnika prosil, naj bi šel hitro v gospodarjev hlev, kajti ena krava je izvrgla in druga se tudi že pripravlja.

Uspeh škropljenja proti peronospori (smodu).

S peronosporo se nam prav tako godi, kakor z zobobolom. Kadar me zob začne boleti, je že pokvarjen. Kdor hoče zdrave zobe imeti, jih mora dati preiskati, dokler ga še ne bolijo.

Če s škropljenjem proti peronospori čakamo tako dolgo, da jo že opazimo, nam je dotlej že veliko kvara napravila. Vsak del, kjer se prikaže, je že poškodovan in ne bo nikdar več zdrav. Uspešno delujemo proti peronospori le tedaj, če škropimo, preden jo vidimo. Zdravila za to bolezen nimamo, pač pa imamo izvrstno sredstvo — modro galico — ki prepreči kaljenje trosov peronospore. Če padejo ti trosi na mesto, kjer je le najmanjša sled modre galice, ne morejo kaliti in postanejo neškodljivi. Če je pa ta tros svojo kal pognal v list ali v jagode, tedaj nima modra galica nič več vpliva na njega.

Kako se napravi tekočina? Sod se nalije ne čisto poln vode, čez se položi kol, in na njega se obesi vreča z galico. Kadar se raztopi, se med vednim mešanjem dolije toliko v vodi raztopljenega apna, da pri poskusu rdeč lakmov popir dobi modro barvo. Ta način je pač najbolj preprost in natančen. Za 20 vin. lakmovega popirja, ki se dobiva v vsaki lekarni, zadostuje za eno ali še za več let. Tudi bel fenolovftaleinov popir je izvrsten. Kakorhitro je zadosti apna, pordeči. Dobiva se v deželnem kemijskem preskušališču v Mariboru in drugod.

Kako močna naj se pa galica napravi? V tem oziru so mnenja jako različna. Nekterim je 1% raztopina popolnoma dovoljna, drugim je še 2 kile galice na sto litrov vode preslaba. Da bi se to vprašanje mero-dajno in zanesljivo rešilo, k temu bi lahko vsak razumen vinogradnik pripomogel stem, da bi poskusil to in ono ter bi uspehe objavil. Tu se gre za velikanske vsote: ali se nam zaradi preslabe raztopine množina in kakovost trgatve zmanjša, ali pa zaradi premočne raztopine porabimo veliko vagonov galice po nepotrebem. Če bi o stvari imeli sto in sto izjav, potem bi lahko do pra-

Podoba 48.

Bat za poravnavanje stopinj na paši.

vega sklepa prišli. Da bi razumni posestniki v takšnik zadevah sodelovali, tega ni po naših krajih. Kot pravilo naj nam velja, da je bolje dvakrat škropiti z 1% galico kakor enkrat z 2%. Za vsako škropljenje naj se tekočina posebej napravi.

Kdaj naj se škropi? Težko je naprej povedati, kdaj se mora prvokrat škropiti, da se največji uspeh doseže, ker nimamo vsako leto enako vreme. Prvo škropljenje je največje važnosti; opraviti se mora jako zarano, kakor hitro začne trs poganjati. Prvo škropljenje tudi ni drago. Dokler so poganjki le 8—10 cm dolgi, se ne porabi dosti tekočine. Da se peronospora ubranimo, mora listje biti poškopljeno, preden troši peronospora začnejo kaliti. Kdaj in kako naj se pa škropi? Ne bolj pogosto škropljenje, ne bolj močna tekočina tega ne more več popraviti, kar se je zamudilo, če se prvokrat prepozno škropi.

Lansko leto se je naslednje lahko pogosto opazovalo. Polovica vinograda je bila lepa, druga polovica brez grozdja, ta vinograd zdrav, obetajoč lepo trgatav, sosedov podoba žalosti. Odkod to? Dobro ohranjeni deli vinogradov so bili škropljeni že pred deževjem, nekateri celo med dežjem. Sledilo je na to več dni z najugodnejšim vremenom za peronosporo. Petkrat na dan dež, solnce, soparica. Niso škropili, čakali so na lepo vreme. Mislijo, če dežuje, da škropljenje itak ne pomaga, ker dež vsa galico spere. To mnenje je celo napačno in je bilo lansko leto vzrok, da je šlo veliko stotisoč kron narodnega premoženja v izgubo.

V tako nevarnih časih se mora za škropljenje porabiti vsak trenutek, kadar dež preneha, da, če rahlo dežuje, naj se kar dalje škropi. Moč modre galice so vsled tega ne zmanjša za veliko, in pogosto je to edino sredstvo, da se trgatav ohrani. Lansko leto smo imeli dosti dokazov za to.

Drugič naj se škropi hitro po cvetju. Poznejša škropljenja so odvisna od vremena in nastopa peronospore. Če opazimo, da se nam je peronospora precej razširila, tedaj ne smemo rok križem držati; škropimo z vsemi močmi in pogosto zaporedoma. Povzročene škode sicer ne moremo več popraviti, pa nadaljno razširjanje zabranimo. Rešimo, kar se še rešiti da.

Kako naj se škropi? Troši peronospora kalijo le v vodi. Zato navadno nahajamo prve znake peronospore na koncih dol visečega listja, kjer rosne in dežne kapljice najdalje visijo. Če je v kapljici le najmanjša sled galice, troši poginejo. Na boljše škropljenje je zato tisto, da povsod pride troha galice, kjer se more napraviti kapljica. Na daljavo galica nima učinka, zato se mora škropiti tako, da so kapljice fine, goste, druga pri drugi, pa ne velike in daleč narazen. Nekateri viničarji mislijo, da svoje delo jako dobro in vestno opravijo, če prav dolgo škropijo na eno mesto, na eden trs. To je velika napaka. Le opazujmo, in videli bomo, da je takšen trs potem kakor umit. Male kapljice se združijo v velike, in te padajo na tla. Na listju se pogosto potem niti ne pozna, da je bilo ravno poškopljeno.

Prvič naj se takole škropi. Delavec gre skoz vrste kakor hitro le more in škropi vsak trs. Kapljice se na ta način ne utegnejo zbrati. Čez dve ali tri ure, kadar je prvo škropljenje že suho, se poškopri še enkrat ves vinograd in se posebno meri na mesta, ki pri prvem hodu niso bila zadeta. Tekočina v sodu se mora vselej dobro premešati, preden se škropilnica napolni.

Pazimo na to, da se ne bo samo listje škropilo, ampak ravno tako in še bolj skrbno tudi grozdje. Lansko leto smo videli gorice z zdravim listjem, a brez grozdja, ker ga je peronospora uničila. V nevarnih letih, kakor

je bilo lansko, bi ne bilo napačno, grozdje še posebej škropiti. Napravi se bolj močna tekočina 3 do 4%, in z njo se izključno le grozdje poškopri. Priporočajo se poskusi v tem zmislu.

V nekterih krajih rabijo baje z velikim uspehom po cvetju naslednje mešanico. 40% žvepla, 40% apna in 20% modre galice. Ta mešanica je jako fina, se vsede tudi na najbolj skrite kote grozdja in ga obvaruje i peronospora i oidija. Apno poceni mešanico in drži obenem grozdje bolj suho. Modra galica, porabna za ta namen, se tako priredi, da se napravi 30—40% raztopine, se pusti usesti in voda se odcedi. Kar na dnu ostane, se posuši, in v tem imamo galico v podobi najfinejše moke.

Franc Goričan,
kmetijski potovalni učitelj.

Gnojite ajdi!

Pri nas zavzema strniščna ajda važno mesto. Pridelek ajde je pa postal zelo pičel, da so kmetovalci že jeli dvomiti, če se jo še izplača pridelovati. Vzrok pičlemu pridelku ajde tiči edino le v izsesani zemlji, oziroma, ker se ajdi ne gnoji.

Med našimi gospodarji je razširjeno domnevanje, da je ajda nekaj postranskega, ki se seje na strnišče, zato da njiva ni prazna in ker tako ne potrebuje drugega kakor plitvega oranja in zavlečenja. Da bi ajda tudi gnoja potrebovala, na to nihče ne misli.

Vsa ta domnevanja pa niso prava, kajti ajda vzame zemlji in torej potrebuje najmanj toliko ali še več redilnih snovi kakor kako drugo žito. Če mora torej njiva isto leto zapored dati dvakraten pridelek, potem pač ni čuda, če je utrujena, in ker ajda pride druga na vrsto, zato dobi le ostanke gnojilne sile, ki jih je prej požeto žito še na njivi pustilo. Ti ostanki gnojilne sile so majhni, in ker se je pri nas od pamtveka z ozirom na rudninske snovi premalo gnojilo, so naše njive izsesane, in zato je bil pridelek ajde od leta do leta pičlejši.

Na 1 ha njive vzame iz zemlje povprečno žetev:

	dušika	kalija	fosforove kisline
pšenice	52 kg	26 ³ / ₄ kg	20 ³ / ₄ kg
ajde	51 "	53 "	21 ³ / ₄ "

Iz tega je razvidno, da ajda potrebuje toliko redilnih snovi, kakor žito, kalija pa še enkrat toliko, zato ima gnojenje s kalijevimi gnojili pri ajdi zelo velik učinek in istotako s fosforovimi gnojili, ker je fosforove kisline v naših zemljah že od narave malo.

Kdor torej hoče pridelati dosti ajde, jo mora sejati na dobro gnojao zemljo, ki ima v sebi toliko redilnih snovi na razpolago, kolikor jih ajda potrebuje, in ker pri setvi na strnišče zemlja ni v takem stanu, zato se mora ajdi pred setvijo gnojiti.

S hlevskim gnojem gnojiti ne gre, ker se ta gnoj prepočasi razkrajja za hitro in kratko dobo rastočo ajdo, in vrhutega ima naš hlevski gnoj premalo imenovanih rudninskih snovi v sebi. Iz tega vzroka so za gnojenje ajdi najprimernejša umetna gnojila.

Na dušik se nam pri ajdi ni toliko ozirati, ker ga ajda za silo že še dobi na strnišču in ker prebohotne rasti z ozirom na potrebno hitro dozorenje ni niti želeti.

Najvažnejša redilna snov, ki jo moramo ajdi dati, če naj bogato obrodi, je fosforova kislina, a ta mora priti na njivo v taki obliki, da jo ajda more použiti v kratki dobi svoje rasti, t. j. v osmih tednih. Ajdi

je torej gnojiti s superfosfatom, ki ima v sebi v vodi razstopno fosforovo kislino.

Kdor bo s samim superfosfatom gnojil ajdi, bo, seveda ob ugodnem vremenu in če ne bo slane, imel gotovo izboren pridelek, ki bo pa še boljši, če bo rabil poleg superfosfata še kako kalijevo gnojilo, na pr. kalijevo sol, pepel itd. — Kajnit kot kalijevo gnojilo pri ajdi ne gre rabiti vsled klorovih spojin, ki so za ajdo strup; zato se mora reči, da je kajnit ajdi škodljiv.

Svetujemo našim gospodarjem, da ajdi na popisani način gnojijo, ker jim bo bogata žetev obilo povrnila stroške. Na Kranjskem imamo že krasne uspehe s tem gnojenjem, dokaz, da so lansko leto naši gospodarji porabili 20 vagonov superfosfata za gnojenje ajdi, dasi je kmetijska družba šele pred malo leti pričela gospodarje vzbujati k temu delu.

Imenovani gnojili naj se tik pred setvijo (ne poprej) pomešata ter posejeta po sprašeni njivi; potem se vseje ajda in podvleče. Za vsak mernik semena naj se vzame 25 kg superfosfata, in če se gnoji tudi s kalijevo soljo, tedaj tudi te 25 kg.

Rudninski superfosfat se dobiva pri družbi po 7 K 50 h, in kalijeve sol po 12 K 60 h 100 kg. Obe gnojili se oddajata le v vrečah: superfosfat po 100 kg, kalijeve sol pa po 50 in 100 kg. Kdor ne potrebuje cele vreče, naj naroči gnojila skupno s kom drugim. Skupna naročila sploh priporočamo, ker se stem železniški stroški izdatno znižajo.

Nujno pozivamo vse tiste, ki mislijo ajdi gnojiti z umetnimi gnojili, da jih pravočasno naroče, kajti tik pred setvijo je z naročili tak naval, da tvornica ne more nam in mi ne naročnikom ustreči.

Zakaj vino rjavi in se gosti (nateguje), kaj je temu vzrok, kako se zabrani, oziroma odpomore.

Pogostoma se dogaja, da so vina, posebno taka, ki so bila pridelana v mokrem, deževnem vremenu, nestanovitna.

Vino se ne samo nerado čisti, ampak nategne, kakorhitro dlje časa v kozarcu stoji, to se pravi, da izpremeni barvo, se močno skali, zgosti, tako da je bolj godljivi kakor vinu podobno in dobi poleg tega še čuden, neprijeten okus. Vzrok tej prikazni je naslednji:

V vinu se nabajajo razne snovi (n. pr. pektin ali rastlinska guma, barvila, čreslovina, beljakovine itd.), ki se rade izpreminjajo, kadar pridejo z zrakom v dotiko.

Tako n. pr. vidimo, da se vsako mlado vino po pretakanju nekoliko skali, ker so vsled pri pretakanju zaužitega kisika nekatere snovi v njem postale neraztopne in so se iz vina izločile.

Te izločene snovi se pa v zdravem vinu kmalu oborijo, in vino se še bolj sčisti, kakor je bilo poprej.

Nekaj drugega pa je, če se v vinu nahajajo glivice ali pa kvasila (fermenti), ki povzročajo, da se te snovi razkrojijo.

Tako je na pr. znano kvasilo (ferment) oksidaza, ki zelo pohlepno jemlje kisik iz zraka in z njegovo pomočjo razkroja različne snovi v vinu, posebno rastlinsko gumo, barvila, da celó čreslovino, in jih izpreminja v sprsteninske kisline, ki vino kalijo in mu dajejo neprijeten okus.

Razne glivice napadajo tudi posebno beljakovine in čreslovino v vinu, jih razkrajajo, in če se močno zarede, lahko povzročijo bolezen, ki jo imenujemo zavrelko, ki se pa od navadnega rjavenja vina razločuje po tem, ker se pri njej razvijajo tudi plini, tako da vino šumi, česar pri navadnem rjavenju ni.

Vse te škodljive glivice in kvasila prihajajo v vino navadno po gnilem grozdju, posebno če so z njim dlje časa v dotiki.

Ker se pa ravno v pecljih in lupinah grozdja nahajajo v večji množini one snovi, ki nanje glivice in kvasila najbolj vplivajo, vidimo, da so tej napaki izpostavljena najbolj taka vina, ki so na tropinah kipela in pri katerih gnili deli grozdja niso bili skrbno odbrani.

Da se torej tej nepriliki izognemo, moramo zelo previdno in snažno postopati že v trgatvi, posebno če se vrši v mokrem vremenu in če grozdje gnije.

Predvsem je treba zdravo grozdje skrbno ločiti od bolnega ali gnilega in gnile jagode iz sicer zdravega grozdja snažno odbrati.

Nato je zdravo grozdje zmleti in kmalu iztisniti, ne da bi kipelo na tropinah. Kjer to ni mogoče, na pr. pri črnini, ter je treba, da mošt nekaj časa kipi na tropinah, tam naj se pri odbiranju gnilega grozdja še bolj natančno postopa in naj se vselej prej peclja ali reblja, to je peclje iz tropa izloči.

Gnilo grozdje se mora na vsak način iztisniti, mošt v dobro zažveplan sod pretočiti in tam nekaj dni na miru pustiti.

Nato se čisti mošt pretoči v snažno posodo, da se loči od gošče, ki se je bila na dno polegla, in se pri tem nekoliko prezrači ter pomeša z nekaj škafi burno kipečega mošta iz zdravega grozdja.

Po preteklem burnem kipenju se sod z vinom do vrha zalije in s kipelno veho zamaši. Ko se je bilo mlado vino nekoliko učistilo, torej čez kakih 10 do 14 dni, se pretoči, in sicer v snažno, dobro zažveplano posodo ter se zopet do vrha zalije.

Po preteku kakih 14 dni poskusimo, ali je vino stanovitno ali ne. V to svrhu vzamemo iz vsakega sode kozarce vina ter ga pustimo 2 do 3 dni stati na dotičnem sodu. Če vino ostane iste barve, ali pa da se še bolj sčisti, je zdravo in se ni treba bati neprilika.

Če pa barvo izpremeni, močno zrjavi, se zgosti in okus izpremeni, potem je bolno in je treba z njim na naslednji način postopati.

Kakor rečeno, so tej izpremembi vina vzrok glivice in kvasila. Da jih pa uničimo in iz vina odstranimo, imamo v kletarstvu tri pripomočke, in sicer pasteriziranje, žveplanje in čiščenje ali precejanje.

1. Pasteriziranje (od francoskega učenjaka Pasteurja) obstoji v tem, da se vino v zaprtih ceveh segreje na 60 do 70 °C in se istim potom zopet ohladi na prejšnjo toplino.

Stem se uničijo v njem glivice in kvasila, in beljakovine se strdijo.

Vino po pasteriziranju postane bolj motno in ga je treba čez nekaj dni precediti ali sčistiti.

Pasteriziranje je torej najbolj zanesljivo proti vinskim boleznim in mnogim napakam.

Ker je pa v ta namen treba posebne priprave, ni za vsakega lahko izvršljivo.

2. Žveplanje. Če v zraku zažgemo žveplo, se razvija dim, ki ima močan duh in nas sili h kašlju? Ta dim je žveplena sokislina, ki glivice in kvasila in druge organizme uničuje. Zaraditega je žveplanje jako izdaten pripomoček v kletarstvu proti raznim boleznim

in napakam vina in je neobhodno potrebno ter zmerno rabljeno zdravju popolnoma neškodljivo. (Konec prib.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 116. Pri nas se splošno govori, da bo po novi trgovski pogodbi z Italijo plačevati visoko uvozno carino za naš les. Če je to res, potem bo to hud udarec za našo lesno trgovino, in lesni trgovci se moramo na to pripraviti, zato vprašam, ali bo res vpeljana **uvozna carina za les v Italiji?** (A. R. na C.)

Odgovor: Nova trgovska pogodba z Italijo dopušča carine prost uvoz rezanega in celega lesa v Italijo, zato je Vaša bojazen neopravičena.

Vprašanje 117. Kako naj ravnam z novim **hrastovim sodom**, da bo brez škode poraben za vino? (F. Š. v C.)

Odgovor: Nova hrastova vinska posoda se na več načinov pripravlja za hranjenje vina. Najpreprostejši način je ta, da se sod postavi blizu vode ter ga mesec dni vsak dan napolnite z drugo vodo; pri tem pa vendar še v lesu ostane precej snovi, ki niso dobre, če pridejo v vino. Še bolje je v sod nekterikrat naliti vrele vode, potem sod dobro zabiti ter ga semtertja valjati. Vrela voda, in le taka, t. j. prav zelo vroča, in pa par, ki se iz nje razvija, sod dobro izlužuje. Boljši uspeh se doseže, če se vodi doda nekoliko sode. Najboljši način, sod narediti goden za vino, je pa parjenje s pritiskom, kar je seveda le tam mogoče, kjer imajo na razpolaganje parni kotel. Pripravite sod na ta ali oni način, vsekako ga prvo leto porabite za kako manj vredno vino.

Vprašanje 118. Ali je za čiščenje vina res dober **kisli žveplenokisli natron** in kje se dobiva? (J. G. v M.)

Odgovor: Ta spojina nima toliko namen, vino čistiti, temveč se rabi le namesto žveplanja. V spisu „Zakaj vino rjavi in se gosti“ v današnji številki je o porabi te spojine več povedanega. To spojino (natrijev bisulfid) dobite tudi v Ljubljani pri tvrdki A. Kane v Šelenburgovih ulicah.

Vprašanje 119. Svojemu žrebcu, ki je 14 mesecev star, mislim napraviti 8×8 m veliko tekališče. Ali bi bilo to za konja dobro, ali ne bi se zaletaval v ograjo in se poškodoval? Kakšna naj bo **ograja konjskega tekališča?** (F. D. v T.)

Odgovor: 8×8 m veliko tekališče za leto staro žrebe je pač premajhno, a vendar boljše kakor nobeno. Ograjo za konjsko tekališče je prav preprosto ter dovolj močno narediti iz okroglih in gladkih drogov, ki so pritrjeni na primerne stebre. Ograja mora biti toliko visoka (najmanj 1³/₄ m), da žrebe ne more čez skočiti, in iz toliko drogov sestavljena, da se konj ne more skoz splaziti.

Vprašanje 120. Kako zatrem ščurke, ki jih imam vse polno navzlic pridnemu snaženju in zatiranju. (M. R. v S. P.)

Odgovor: Proti ščurkom je dosti pomočkov, ali pri vsem tem jih ni lahko zatreti. Velik sovražnik jim je ječ, zato ga ljudje radi jemljejo v hišo, da jo očisti. Tudi race zapirajo ponoči v kuhinje, kajti tudi one jih radi žró. Drugod jim pokladajo po tleh limanice, da se na nje love, ali pa jim nastavljajo lonce z vodo, ali še bolje s pivom, da vanje cepajo; toda lonec se mora oviti s kako junjo, ali se pa kako drugače naredi mostič, da morejo ščurki na posodo. Za vado jemljejo pivo, ječmenov slad, korenje ali kaj drugega. Še več izda, če se prednje stavi kaka slaščica, ki je z mišico otrovana; samo paziti je, da ne pridejo race ali kokoši do zastrupljenih ščurkov. Zalezovanje ščurkov, zazidavanje lukenj, čerja v kuhinji in po hramih je in ostane tudi

proti ščurku najboljši pomoček; sosebno jedilni ostanki in odpadki naj se sproti odnašajo.

Vprašanje 121. Imam kobilo, ki na zadnji nogi **šanta**, in sicer zato, ker ji **bicelj naprej uhaja**. Skušal sem že vse, mazal sem jo s fluidom, a nič ne izda. Ker ni nobena živinozdravnika blizu, prosim, da mi kaj svetujete? (V. K. v Č.)

Odgovor: Nekteri konji imajo slabo ustvarjeno nogo, ali pa jim vsled napornega dela kite oslabe ter jim bicelj naprej uhaja. Vsled tega lahko nastane tudi šantanje, da konji dlje časa niso za delo. Zdravljenje obstoji v tem, da se členove vezi in kite okrepe. V pričetku je dajati mrzle obkladke, ali če je prilika, naj konj stoji več ur v mrzli vodi. Tudi obkladki, namočeni v svinčeni vodi, so dobri. S tem je zdraviti toliko časa, kolikor časa je noga vroča. Pozneje je nogo s fluidom drgniti. Če šantanje v 14 dneh ne poneha, je nogo mazati z mazilom, sestojecim iz 50 g kantaridne tinkture in 100 g kafrovega cveta. S tem mazilom se noga namaže enkrat zjutraj in zvečer, in če šantanje ne poneha, se mazanje čez teden dni ponovi. Uspeh se pa le tedaj doseže, če se konju da ves čas zdravljenja popoln počitek in se še po ozdravljenju nekaj dni ne rabi za delo, temveč se le korakoma na izprehod goni. Med tem časom je člen imeti vedno povit z obvezo, ki se ovlažuje s kafrovim cvetom. Tudi z obžiganjem se kite in vezi delajo prožne ter se skrajšajo; a to more narediti le veščak.

Vprašanje 122. Kako je ravnati, da se **krava odvadi samo sebe sesati?** (F. Z. v N. O.)

Odgovor: Krava more to svojo razvado le tedaj izvrševati, če more vrat tako upogniti, da pride z gobcem do seskov; zato so v preprečenje te razvade tista sredstva primerna, ki ne puste vratu upogibat. Najpreprostejše sredstvo je, kravi okoli vratu dejati zavratnik iz 20—25 cm dolgih klincev, ki so na dveh ali treh žicah, oziroma močnih motvozih tako nabrani, da leže podolgem na vratu. Ti klinci kravi ne puste vratu upogniti ter glavo privedi do vimena. Ob pričetku so klinci lahko rasti, da kravo vsako vpogunjenje zaboli, ker rti v kožo derejo.

Vprašanje 123. Na Gorenjskem je letos poginilo **mного žrebet**, in sicer na ta način, da so jela hirati, noge so jim otekle in poginila so z velikimi mukami. Kaj je temu vzrok? (A. K. v G.)

Odgovor: Ta bolezen se pri žrebetih in teletih čestokrat dogaja in je posledica zastrupljenja krvi skozi popek, bodisi, da ranjeni popek postane snetljiv, ali pa da se kri zastrupi po glivah, ki pridejo iz stelje skozi popek v kri. Podrobno bomo o tem še letos pisali v spisu „Soseba Razumnika govedoreja“.

Vprašanje 124. V nizki legi imam letos cepiti trte, koder jih prav rada slana jemlje. **Ktere vrste trte priporočate za slani podvržene kraje?** (M. Š. v B.)

Odgovor: V slani podvrženih legah je saditi trte, ki pozno ozelene; priporočamo Vam silvanec in grganjo, in sicer predvsem prvega, ker se druga vrsta na ameriški podlogi glede rodnosti nič kaj dobro ne sponaša.

Vprašanje 125. Kupil sem v Istri **vino „refošk“ iz sušenega grozdja**. Kdaj je to vino zrelo za v steklenice in kako naj z njim ravnam? (K. K. v S.)

Odgovor: To kakor vsako drugo vino je za v steklenice zrelo, kadar postane trpežno, t. j. da se v steklenici več ne izpreminja in ne dela več oborine. Bela vina so navadno v 3 letih godna. Pri črnem vinu ni posebna napaka, če se v steklenici naredi malo oborine. Sladki refošek se že prvo leto lahko dene v steklenice, a postane šumeč, zato mora priti v močne, t. j. šampanjske steklenice, ki morajo seveda biti tudi pravilno zamašene. Drugače je pa pustiti

tudi sladki refošek tri leta v leseni posodi, da se godi in za steklenice pripravljaja. Med tem časom je z njim pravilno ravnati, t. j. ga zalivati in pretakati. Da bi vse to podrobno razložili, presega v tem listu določeni prostor. Svetujemo vam, da se poučite iz kake strokovne kletarske knjige.

Gospodarske novice.

* **II. poučno potovanje kranjskih kmetovalcev** je zagotovljeno, ker je zglasenih že 26 udeležencev. Opozarjamo na razglas med uradnimi vestmi današnje številke, kjer je objavljen spored tega potovanja, ki se bo vršilo od 14. do 17. junija t. l. — Priglasiti se je čas do 8. junija, kar je bilo v zadnjem razglasu napačno povedano.

* **Velika kmetijska razstava v Monakovem.** Nemška kmetijska družba prireja vsako leto v drugem delu nemške države veliko potovalno kmetijsko razstavo, kjer se kaže ves napredek v stroki kmetijskih strojev, živinoreje, mlekarstva itd. Te razstave so izborna in poučno prirejene, zato so prava šola za nemške gospodarje, katerim se ima nemško kmetijstvo silno veliko zahvaliti. Letos bo taka razstava v Monakovem, torej nam razmerno tako blizu, kakor redkokdaj. Monakovska razstava bo pa za nas tudi zato zanimiva in važna, ker bo razstavljena gorska goved (simodolska, pingavska, rjava šviška), ki edina nas briga, in dalje mlekarstvo, ki je istotako za nas izredno važno. Slovenske kmetovalce, ki zmorejo stroške za v Monakovo, vabimo, naj si ogledajo to velepučno potovanje, ki bo od 29. junija do 4. julija t. l. Poleg tega nudi krasno mesto Monakovo tudi vse polno drugega poučnega in zanimivega. Vozni stroški iz Ljubljane v Monakovo znašajo tja in nazaj v III. razredu okoli 44 K in v II. razredu kakih 72 K. Iz Ljubljane vozi ob desetih zvečer direkten voz v Monakovo, kamor dospe drugi dan popoldne ob štirih. Za strokovno vodstvo bo poskrbljeno, kajti na razstavo pojdejo: naš družbeni podpredsednik gospod ravnatelj Povše in gg. mlekarški veščak Ivančič, mlekarški nadzornik Legvart, nadživinozdravnik Pavlin in družbeni ravnatelj Pirce.

* **Izvoz krme iz Avstrije**, ki je bil dosedaj prepovedan, je zopet dovoljen.

* **Inteligentni posestniki, ki hočejo narediti natančen preskus z umetnimi gnojili pri ajdi**, dobe primerno množino potrebnih gnojil brezplačno ter v to svrhu potrebna navodila pri „Landwirtschaftliche Auskunftsstelle des Kalisyndikates in Gratz, Raubergasse 3.“ Dopisuje se slovenski.

* **Vrste ameriških in domačih trt, ki so priporočljive za vinograde na Štajerskem**, je naslov slovenski knjižici, ki jo je izdalo c. kr. namestništvo v Gradcu. Štajerskim vinogradnikom toplo priporočamo ta izvrstni spis, ki jim bo gotovo dobro došel.

* **Bakrene galice** ima družba še nekaj stotov v zalogi. Prosimo vse tiste, ki jo še kaj rabijo, zlasti za drugo in tretje škropljenje, da jo nemudoma in pravočasno naroče, dokler je še kaj zaloge.

* **Prodaja modre galice, žvepla in umetnih gnojil v Novemestu.** Odbor kmetijske podružnice novo-meske je sklenil, da se prodaja kmetijskih potrebščin, ki jih oddaja c. kr. kmetijska družba v Ljubljani, prepusti še nadalje g. trgovcu in posestniku Fr. Perku v Novemestu. Oni udje kmetijske podružnice pa, ki bi radi naročili kaj več skupaj, recimo 50 ali 100 kg ali več, naj se, če jim je res na tem ležeče, oglase pravočasno pri kmetijski podružnici, ki jim bo rada naročila vse te potrebščine — seveda proti predplačilu — naravnost iz Ljubljane. Gospod Fr. Perko v Novemestu prodaja gori navedene po-

trebščine po naslednjih cenah: modro galico na drobno po 64 h kg, na debelo 62 h, žveplo po 24 h, na debelo po 20 h kg, Tomasovo žlindro po 7-30 K, kajnit po 7 K, kalijevo sol po 14 K in čilski soliter po 32 K 100 kg.

* **Zmleto žveplo proti plesnobi na trtah** ima družba v zalogi le v najfinjši kakovosti in je vsled tega nekoliko dražje, se ga pa zato $\frac{1}{4}$ manj porabi in je jače v svojem učinku. To „ventilirano“ žvepleno moko oddaja družba po 18 K 100 kg, in sicer v vrečah po 50 kg. Podružnice, ki skupno naroče žvepleno moko, jo dobe vozažno prosto, kakor modro galico.

* **Trtne škroplilnice** oddaja družba svojim udom po 19 K, in nahrbtne žveplalnike tudi po 19 K. Ker je dotična državna podpora pošla, se trtne škroplilnice po znižani ceni ne oddajajo več.

* **Glede oddaje umetnih gnojil, močnih krmil, klajnega apna in živinske soli** veljajo določila, objavljena v prejšnjih številkah tega lista.

* **Oddaja kos.** Družba oddaja letos, kakor vsa zadnja leta, in ima že v zalogi za svoje ude posebno narejene kose iz najboljšega avstrijskega jekla, in sicer v isti kakovosti kakor lansko leto. — Poleg teh kos, je letos družba za poskušnjo naročila in v zalogo vzela nekaj sto kos iz najbolj pripravnega in dragocenega diamantnega jekla, ki so z veliko skrbnostjo izdelane. Vsaka teh kos je preskušena in zajamčena. — Na lani izražene želje glede oblike se je družba tudi letos ozirala in je obliko zopet dala nekoliko preurediti, tako da so kose bolj ravne, pri peti širje, in pete so tako postavljene, kakor jih žele naši kosci. Družba je dala napraviti obliko, ki je sicer enotna, ki pa po možnosti ustrega različnim željam posameznih pokrajin vse dežele. Na pogosto izraženo željo po trših kosah smo letos naročili trše kaljene kose. Za košnjo praproti, stelje in sena imamo vsled večstranskega zahtevanja letos v zalogi tudi prav kratke, t. j. po 48 cm dolge, široke kose z izredno močnim hrbtiščem. — Vse kose so že obrušene, da se hitreje sklep-ljejo. Koso more vsakdo izbrati ter tako, ki ima kako napako, ki jo je zakrivila tvornica, zameniti. — Vsaka kosa ima vtisnjeno družbeno ime. — Ker se zaradi visoke poštnine pošiljatev posameznih kos preveč podražijo, zato priporočamo skupno naročanje potom podružnic, in sicer če le mogoče vsaj 10 kos skupaj.

Cene navadnim kosom so naslednje:

Dolgost v pesteh:	5	6	6 $\frac{1}{3}$	7	7 $\frac{1}{3}$	8
" " cm:	48	60	65	70	75	80
Cena:	70 h, 80 h, 90 h, 1 K, 1 K 10 h, 1 K 20 h.					
Cene diamantnim kosom:						
Dolgost v pesteh:	7		7 $\frac{1}{3}$		8	
" " cm:	70		75		80	
Cena:	1 K 90 h, 2 K, 2 K 10 h.					

* **Prave bergamaške osle**, in sicer temnovišnjevkaste, podolgem žilaste, oddaja družba po 60 h. Osle so vse enake kakovosti ter so 25—26 cm dolge.

* **Sivo francosko ajdo**, drobnozrnato, je družba za letošnjo setev ravnokar naravnost s Francoskega dobila ter jo oddaja po 30 K 100 kg z vrečo vred. Ker vsa zaloga znaša le en vagon (10.000 kg), bomo mogli le tistim naročnikom postreči, ki se bodo pravočasno zglasili; zato prosimo takojšnjih priglasil.

* **Rudninski superfosfat za gnojenje ajdi** prosimo pravočasno naročati, drugače ne bo mogoče ob setvi točno postrezati. Lansko leto so naši gospodarji tega gnojila za ajdo porabili 20 vagonov; t. j. množina, ki je tvor-

nica ne more naenkrat izdelati, če nima pravočasnih naročil. Došlih naročil seveda ne izročimo pravej, temveč pravočasno do ajdove setve, ker se nam za sedaj gre le za to, da mremo tvornici pravočasno oddati naročila.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice za Šmartno in Litijo dne 18. rožnika t. l. ob treh popoldne v Črnem potoku.

S P O R E D:

1. Nagovor načelnikov.
2. Poročilo tajnikovo.
3. Poročilo blagajnikovo.
4. Pregled računov.
5. Volitev 2 zastopnikov za glavni občni zbor.
6. Posamezni nasveti.

V slučaju nesklepnosti bo občni zbor uro pozneje pri vsakem številu udov.

Ignacij Zore, načelnik.

V a b i l o

k ustanovnemu občnemu zboru, ki ga priredi osnovalni odbor za novo kmetijsko podružnico v Vel. Loki dne 25. junija ob treh popoldne v prostorih gosp. Alojzija Šlajpaha v Vel. Loki, št. 34.

S P O R E D:

1. Predavanje g. ravnatelja Pirca.
1. Volitev načelnika.
2. Volitev odbornikov.
3. Razni nasveti.

Vel. Loka, dne 18. maja 1905.

Za osnovalni odbor:

Alojzij Gliha.

II. poučno potovanje kranjskih kmetovalcev.

Z ozirom na razglas podpisanega glavnega odbora z dne 10. maja t. l., javljamo, da je poučno potovanje na Štajersko, oziroma Koroško zagotovljeno ter da se bo vršilo po niže označenem sporedu od 13. oziroma 14. do 17. junija t. l.

Prijave za udeležbo sprejema podpisani odbor še do

8. junija t. l.

Vožnja v tretjem razredu bo stala 25 K, v drugem razredu pa 50 K. — Vsak udeleženec naj pošlje najkasneje do 8. junija t. l. podpisanemu odboru 25, oziroma 50 K, da se mu bo mogel pravočasno priskrbiti sešitek voznih listkov. Vse potne stroške nosi vsak udeleženec sam. Voditelj izleta, gosp. mlekarški nadzornik Legvart, preskrbi vse potrebno glede vozov, prehranitve in prenočišč.

Udeležniki se zbero v torek, dne 13. junija zvečer med 9. in 10. uro v hotelu Lloyd v Ljubljani, oziroma pridejo pravočasno na južni kolodvor, da se odpeljejo s poštnim vlakom ob 12 uri 15 min. ponoči iz torka 13. na sredo 14. junija. Udeleženci na tej progi, ki ne pridejo v Ljubljano, naj vstopijo v ta vlak.

V sredo, 14. junija po dohodu vlaka v Wildon ob šestih zjutraj bo zajutrek ter takoj potem odhod z vozom v Waldegg na posestvo viteza Plessinga, kjer bo ogledovanje velikanske reje prasičev (400 prasičev), izdelovanja sadnega šampanjca ter sirarne. Iz Waldegg se udeleženci vrnejo preko graščine Herbersdorf — kjer si ogledajo velikanske sadovnjake — nazaj v Wildon, kjer bo kosilo. Po kosilu odhod v Gradec. Tam si še isto popoldne ogledajo vzorno perutninarstvo deželnega zavoda v Feldhofu ter deželne kmetijske šole o Grottenhofu. Ogled mesta Gradca in prenočevanje.

V četrtek, 15. junija odhod iz Gradca zjutraj ob šestih v Welsberg, kjer bo ogledovanje vzornega gospodarstva in reje pingavske govede pl. Dehneja. Ob 1/2 12 uri odpotovanje v Bruck, kjer bo kosilo, in popoldne ob treh odhod v Admont. Tamkaj izletniki obišejo samostanske kleti. V Admontu bo večerja in prenočevanje.

V petek, 16. junija zjutraj ob petih odhod na štajersko deželno šolo za živinorejo in planinarstvo v Grabnerhofu ter ogledovanje vzornega planinarstva v Buchau. To ogledovanje se bo vršilo pod vodstvom tamošnjega vodje, znamenitega živinorejca dr. Schupplija. Kosilo v Admontu, potem odhod v Kaisersberg, kjer si izletniki ogledajo vzorno sirarno in živino nekterih posestnikov. Po večerji odpotovanje v Judenburg, kjer bo prenočevanje.

V soboto, 17. junija zjutraj z vozom odhod na planine živinorejske zadruge v Judenburgu, potem v Talheim in v Št. Lamprecht, kjer bo kosilo. V Št. Lamprehtu ogledovanje vzorne živinoreje tamošnjega benediktinskega samostana in posestnika Zedlacherja. Iz Št. Lamprehta odpotovanje zvečer ob sedmih čez Trbiž v Ljubljano.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko.
Ljubljana, 25. maja 1905.

Viničarski in kletarski tečaji za odrasle vinogradnike.

Kakor prejšnja leta, bo imel deželni vinarski potovalni učitelj Fr. Gombač tudi v letošnjem letu dvodnevne viničarske in kletarske tečaje v raznih vinorodnih krajih na Kranjskem. Prva dvodnevna viničarska tečaja bode ta dne

19. in 20. junija

v Sv. Križu pri Litiji ter

26. in 27. junija

v Žužemberku.

Revnejši udeleženci dobe denarne podpore po 1—K do 1:40 na dan ter primerno odškodnino za pot, če so čez 1 1/2 ure od učnega kraja oddaljeni. V vsakem kraju bo te nagrade **16 mladeničev** deležnih.

Tečaja se sme **vsakdo** udeležiti; prednost glede odškodnine pa imajo le revni udeleženci, spadajoči pod litijski, odnosno žužemberški okraj.

Pouk bo trajal vsak dan od osmih zjutraj do petih zvečer ter bo obsegal naslednje točke:

1. Zakaj se obnavljajo stari ali po trtni uši opustošeni vinogradi in kaj je pri njih obnovitvi najbolj upoštevati?
2. Kako in zakaj vzgajamo ameriške podloge in cepljene trte?
3. Kako se novi vinogradi pravilno zasajajo, gnojijo in pozneje obdelujejo?
4. S kakšnim uspehom se rabijo umetna gnojila v vinogradih in katera umetna gnojila so najbolj priporočljiva?
5. Ktero cepljenje trt je bolj priporočljivo, suho ali zeleno?
6. Kako je s trtami ravnati in ktere vrste je pomnoževati, da se doseže vsako leto povoljna letina?
7. Ktere trtne bolezni so najnevarnejše in kako se pokončujejo?
8. Ktere olajšave nam nudijo državni zakoni pri obnovitvi vinogradov?
9. Koliko časa bodo trajale te ugodnosti in kdo jih je lahko deležen?
10. Ktera poraba grozdja je za naše razmere najpriporočljivejša?

Prosilci, ki žele dobiti podporo, in tudi drugi, ki se name ravajo udeležiti tega tečaja, naj se zglase pismeno pri kmetijski podružnici v Sv. Križu, oziroma v Žužemberku najkasneje do 10. junija t. l.

V Ljubljani, dne 15. maja 1905.

Deželni odbor kranjski.

Oton pl. Detela.

Listnica uredništva.

J. K. v R. Če imate zastarano pravico, živino napajati na kalu, ki leži na sosedovem svetu, tedaj Vam tega ne more in ne sme briniti ter tudi na noben način ne sme vodo narediti nepitno za živino.

A. T. v B. Nihče ni primoran meje svojega posestva tako zaznamovati, da vsak ve, kje leže. Gospodarjev dolžnost je, pastirjem pokazati, kje smejo živino pasti. Pa Vi svoje meje zaznamujte.

A. S. v Č. Nikomur se ne more braniti zagrajati z bodočo zico, če stem ni združena kakšna nevarnost za ljudi.

P. B. v P. Županstvo nima pravice gospodarje siliti, da bi ogradili svoja posestva, ležeča ob občinski poti, zato da na pašo idoča živina ne stopa na ta zemljišča.

A. Z. v P. Kose s podobo »turčina« izdeluje tvrdka »Simon Redtenbacher Seel. Wtwe & Söhne« v Lincu.

J. K. v G. Lovski zakon pravično spremeniti je naloga deželnega zbora, oziroma poslancev. Kmetijska družba je tozadevno vedno spolnjevala svojo dolžnost in jo bo tudi v bodočnosti.